

lingerne, fra min Side gjort gjældende alt det Samme, som han nu sagde, og det er udbillet, at der lader sig sige Meget til Fordeel for en Examen ved en Examenscommission, i Modsetning til Examen ved Læreanstalterne. Selv det, at der ikke altid er venlige Følelser tilstede hos Læreren mod Eleven, vil det ærede Medlem finde udtalt i Betænkningen, hvor der fremhæves, at det ikke blot er den for gunstige Mening, men ogsaa den forubfattede ugunstige Mening, baade med Hensyn til Elevens intellektuelle Evner og hans moralske Egenheder, der kan være betænkelig. Alt dette er, som sagt, taget i Betragtning i Betænkningen. Jeg har ogsaa allerede sagt, at jeg, Alt tilsammentaget, hvis der kun forelaa et reent og bart Examensspørgsmaal, vilde helde til den Mening, at det var bedre at have en fælles Examenscommission end en Examen ved Læreanstalterne. Jeg holder til denne Mening, men jeg har tidligere sagt, at der ogsaa er andre Momenter, der maae gjøre sig gjældende. Baade Besværligheden ved det hele Apparat og den betydelige Bekostning og Ulempe, som en Examenscommission medfører for Seminaristerne, for at de kunne opnåa et ikke overmaade stort Gode, maa saaledes her tages i Betragtning. Vi maae huske paa, at der her er Tale om fattige Menneſter, som examineres, ikke for derpaa som Studenter at fortsætte deres Studier paa et andet Sted, men for at afslutte den Underviisning, som de kun have havt ringe oeconomicke Midler til at gennemgaae, og for derpaa at gaae over til practisk Virksomhed.

Jeg skal hermed overlade til de ærede Landsthingsmænd selv at veie de Hensyn, der angaae Realiteten. Med Hensyn til den for melle Side af Sagen kan jeg derimod ikke undgaae at betegne den ærede sidste Talers Fremstilling som meget betydelig skønt og vigtig i dens Enkeltheder. Han sagde, at man ikke maatte fordrø en varm Tilslutning af en Minister til et Lovforslag, der var fremkommet ved det private Initiativ. Der har ikke i Udvalgets Betænkning været talt om nogen varm Tilslutning; man har ogsaa med Hensyn til dette Punkt været forsigtig, idet man ikke fandt den ærede Ministers Udtalelser ved Sagens første Behandling bestemte nok; det er

derfor sagt i Betænkningen, at man vilde afvente, hvorledes Ministeren vilde stille sig. Ved forrige Behandling udtalte den ærede Minister nu imidlertid meget bestemt, at han i det Hele taget ansaa Lovforslaget for skadeligt og for at ville medføre Tab og Tilbagegang. Disse Ord ville findes i de trykte Forhandlinger. Det er altsaa ikke en Mangel paa Tilslutning, hvorom der er Tale, men, trods Ministerens Henstilling af Sagen til Thinget, er hans Mening og Overbeviisning om Lovforslaget dog ganske ligefrem blevet udtalt. Jeg har dernæst allerede tidligere gjort opmærksom paa den forskjellige Betydning, som dette Hensyn til Ministerens Erklæring maa have ifølge Lovforlaggenes forskjellige Beskaffenhed; jeg har udhævet, at der her er Spørgsmaal om et Lovforslag, der væsentligt berører Forhold af reent administrativ Natur og angaaer Udførelsen af en vis offentlig Foranstaltning, nemlig Examen ved offentlige Underviisningsanstalter, men derimod ikke private Forbringere og Rettigheder og det frie borgerlige Liv indenfor Statens Omraade. Men hvad jeg endvidere aldeles væsentligt maa fremhæve, det er dette, at jeg har været saa fjern som Nogen fra at ville opstille det Princip, som den ærede Taler sagde, at man her vilde opstille, at man ikke skulde gennemføre et Lovforslag, uden at det fandt en varm Tilslutning fra Ministerens Side, eller ikke skulde gennemføre noget Lovforslag imod Ministeren. Jeg har tværtimod været med baade til at stemme for Lovforslag, der ikke fandt varm Tilslutning fra Ministerens Side, og til at stemme for Lovforslag, som Ministeren var imod. Men jeg har sagt, at, naar Sagen stod saaledes, skulde man have vægtige Grunde til at stemme, som man gjorde, og man maatte da erkjende, at den Foranstaltning, hvorom der var Spørgsmaal, medførte betydelige og sikke Goder eller endogsaa var nødvendig. Min Slutning er altsaa ikke den — jeg vilde meget mere ansee en saadan Slutning for den forkeerteste, der kunde opstilles —: „Da Ministeren er imod dette Lovforslag, der er udgaaet fra det private Initiativ, saa skal Lovforslaget forkastes“. Jeg troer ikke, at jeg i Almindelighed pleier at optræde saaledes, eller at jeg er en, om jeg saa maa sige, saa